

# Zategovanje pasu? Da - toda ob jasni perspektivi!

Uredništvo Dogovorov je zaprosilo za pogovor Jožeta Smoleta, predsednika mestne konference ZKS v Ljubljani. Pogovor je stekel o najbolj perečih vprašanjih našega časa in o obeh, ki se kažejo ob prehodu iz starega v novo leto. Zaradi zanimivosti in aktualnosti del pogovora povzemamo tudi mi.

Na vprašanje, kako ocenjuje položaj v Ljubljani ob stabilizacijskih ukrepih zveznega izvršnega sveta, je Jože Smole dejal, da lahko delimo ukrepe v tri skupine in glede tega se tudi ravna razpoloženje občanov.

»V prvo skupino sodijo ukrepi, ki urejajo tisto, kar bi moralo biti že zdavnaj urejeno. Tu mislim na menjavo valut. Ta ukrep so Ljubljančani ugodno sprejeli, saj so vsi pošteti občani vedeli, da gre za anomalijo, da se devize menjavajo in pretakajo pod roko. Nobena država na svetu ne dovoli kaj takega.«

Druga vrsta ukrepov spodbuja večji izvoz. Ugodno so jo sprejeli zlasti delavci v združenem delu, ob tem pa so jasno izrazili željo, naj ne bi ostalo le pri devalvaciji dinarja, ampak naj bi sprejeli sistemske rešitve, ki bi dohodkovno spodbujale izvozne delovne organizacije.

V tretjo vrsto sodijo restriktivni ukrepi. Tiste, ki spodbujajo k varčevanju, so Ljubljančani sprejeli z razumevanjem. Določen dvom izražajo ob omejitvah, kot so na primer bencinski boni. Zelo velike kritike pa je deležen polog za prehod čez mejo. »Velika večina Ljubljančanov ocenjuje, da je to v nasprotju z načelom o odprtosti meje. Takšen ukrep je lahko le začasen, potrebne pa so sistemske rešitve«, je dejal Jože Smole.

## BOLJŠE DELO IN MANJ UVOŽENIH SUROVIN

Kakšna je pripravljenost delovnih ljudi in občanov, da bi prispevali k razreševanju sedanjega položaja?

»V Ljubljani je le malo izgubarjev. Bistveno se je povečal izvoz na konvertibilni trg. V delovnih kolektivih si prizadevajo, da bi bolje delali, da bi uporabljali čimveč domačih surovin, da bi zmanjšali uvoz. Delovni ljudje in občani so pripravljeno tvorno sodelovati in se tudi odpovedati marsičemu, s pogojem, da imajo pred seboj jasno perspektivo.

Perspektiva pa ni v padcu standarda in v praznih policah. To je le kratkotrajna, nujna faza na poti do večjih ugodnosti. Občani so strpni in ne zahtevajo luksuza. Ogorčeni pa so, če manjka osnovnih dobrin, kot so olje, meso, pralni praški in podobno. Normalno preskrbo moramo zagotoviti kljub vsem težavam.«

## POMEN OBRTI ZA ZAPOSLOVANJE MLADIH

Osnutek občinske resolucije za prihodnje leto predvideva samo 0,1 odstotno stopnjo porasta zaposlenosti.

»Nezaposlenost ima lahko za mladega človeka zelo težke posledice. Zaposlovanje mladih lahko dosežemo predvsem z razvojem obrti in drugih terciarnih dejavnosti. Razen tega so v Ljubljani tudi najugodnejši pogoji za dejavnosti, ki so predvsem organizacijske — kot so na primer inženiring in podobno. V razvitih državah je večina ljudi zaposlenih v terciarnih dejavnostih. Pri nas imamo cela spalna naselja, kjer ni nobenega servisa. Prosimi in moledovati moramo za pomoč, če se nam kaj pokvari.«

Kaj bi dosegli z večjim razmahom terciarnih dejavnosti?

»Ne bi bilo več monopola. Prepričali bi neupravičeno bogatenje. Odprli bi nova delovna mesta in skrajno omejili možnost šummarjenja. Zadeva pa se ne premakne z mrtve točke. Veliko prošelj leži v občinah. O tem vprašanju bomo spregovorili tudi na tematski konferenci ZK v Ljubljani. Pozabljamo, da so v obrti tudi velike izvozne možnosti, saj je vrsta izdelkov, denimo suha roba, ki jih v drugih državah ne izdelujejo, pri nas pa je tovrstna tradicija še zelo živa.«

Kaj lahko v tem smislu prispeva davčni sistem?

»Pri nas je davčna politika še vedno premalo izdelana. Nismo se še navadili, da bi občani, ki se začne ukvarjati z neko dejavnostjo, pustili pri miru leto ali dve. V tem času naj bi vpeljal obrt, potem pa naj bi začel plačevati obveznosti.«

Ali ne kaže tega urediti v vsej republiki? »Ljubljana naj da zgled. Nekje je treba začeti.«

## IZVOZ ZAHTEVA NOVE PROGRAME

Jože Smole je posebej opozoril, da je skraj vsaka gospodarska organizacija pod utripom izvozne usmeritve. Zaradi tega in pa pod vplivom splošnih nalog bo treba napraviti določene preusmeritve. Izvozna usmeritev je že pripeljala do novih programov v delovnih organizacijah. Po drugi strani pa naša proizvodna sredstva še zdaleč niso izkoriščena. Doseči moramo, da bodo naše tovarne in druga oprema v njih izkoriščene 100-odstotno. »Vsakdo lahko prispeva svoj delež na področju izvoza, pa čeprav ni neposredni izvoznik,« je poudaril Jože Smole.

Jože Smole, družbenopolitični delavec, novinar in politik, je zdaj predsednik mestne konference zveze komunistov v Ljubljani. Naj omenimo, da je sprva delal kot novinar, urednik zunanje politike pri listu Omladina, leta 1947 pa kot dopisnik Tanjuga v Atenah in Solunu. Od tod je odšel v New York za dopisnika v Združene narode. Vrnil se je v Beograd na visoko partijsko šolo, od tod pa spet nazaj v New York za dopisnika Tanjuga, Borbe in Radia Beograd. Leta 1953 je postal glavni urednik Borbe, leta 1962 pa glavni urednik ljubljanskega Dela. Leta 1966 je postal osebni sekretar predsednika Tita, nekaj kasneje pa je odšel za veleposlanika na Japonsko. Od leta 1975 je bil veleposlanik v Sovjetski zvezi. Zdaj je, kot rečeno, spet v Ljubljani, kamor se je kot Ljubljančan tudi sicer vedno rad vračal.

## OMEJITVE V INVESTIRANJU

Osnutki občinskih resolucij ne predvidevajo za prihodnje leto skoraj nobenih investicij. Ali je to v skladu z izvoznimi potrebami?

»V Ljubljani smo že dosegli minimalno točko investiranja in vsako nadaljnje zniževanje bi že lahko ogrozilo normalno delo. Ločiti moramo, kaj je zares nujno in kaj lahko še počaka. Omejevanje investicij je brez dvoma nujno, ne smemo pa dopustiti, da bi s tem zavirali normalen razvoj.«

Predvideva se realni padec sredstev za družbene dejavnosti v prihodnjem letu.

»Nujno bo krčenje programov, vendar ne linearno, ampak selektivno. Tako na primer ne kaže krčiti raziskovalne dejavnosti, ki je bistvena za naš razvoj, skrajna previdnost je potrebna tudi na področju zdravstva. Prav tako ne sme biti prizadeto otroško varstvo. Prepričan sem, da so marsikje še zelo

velike notranje rezerve, ki jih bo treba dodobra izkoristiti. Najbrž pa bomo morali razmisliti tudi o večji osebni udeležbi pri stroških za zdravstvene storitve, tako imenovani participaciji. Položaj je zaostren, ni pa brez izhoda,« je poudaril Smole.

Na vprašanje, kakšna je pri tem vloga samoupravnih interesnih skupnosti, je dejal, da bi vsekakor morali okrepiti vlogo delegatov in zmanjšati vlogo administrativnega aparata. Tega ni samo preveč, ampak ima tudi premočno vlogo pri odločanju. To povzroča pasivnost delegatov, zato imamo tudi vrsto nesklepnih sej. Aparat v sisih pa je, prav zaradi vsega tega večkrat manj učinkovit kot državni aparat.«

## Komunistom naložiti delo v krajevnih skupnostih.

Podobno kot v sisih je treba utrditi vlogo delegatskega sistema tudi na ravni krajevne samouprave. Tu mora biti zlasti dejavna zveza komunistov. »Pri tem pa ne mislim le na komuniste, ki so organizacijsko povezani v krajevnih skupnostih, ampak predvsem na tiste, ki so povezani v svoji delovni organizaciji. Običajno se ti komunisti ne čutijo dolžne, da bi delovali tudi v svoji krajevni skupnosti. To je šibka točka naše dejavnosti in o tem bomo spregovorili tudi na januarski seji naše konference. Osnovna organizacija ZK v delovni organizaciji bo morala zavezati komuniste, da tvorno delujejo tudi na ravni krajevne skupnosti. Zdaj pa se dogaja, da gre mimo ZK vrsta življenjsko pomembnih vprašanj, kot so na primer varstvo okolja, medčloveški odnosi in podobno. ZK se ne more ukvarjati izključno z ekonomskimi vprašanji.«

## LJUBLJANA NAJ ZAŽIVI KOT VELIKO SREDIŠČE

Ali sodi med ta vprašanja tudi izraba prostega časa?

»Prosti čas je posebno vprašanje, ki postaja s spremenjenim delovnim časom in z zmanjšanimi možnostmi za daljše izlete čedalje bolj aktualno. Odpirajo se nam velike možnosti, da Ljubljana spet zaživi kot veliko središče. To pa zahteva od vrste organizacij, zlasti s področja kulture, da se približajo delovnemu človeku in njegovim možnostim. Ljubljana je zdaj ob sobotah in nedeljah prazna, zaprta so gledališča in druge kulturne ustanove, zaprti so gostinski lokali, prireditve ni. Za gledališča je bila nekoč nedelja glavni delovni dan, saj so imela na ta dan kar po tri predstave; danes nimajo niti ene. Kulturo moramo prilagoditi prostemu času delovnega človeka.«

## OBČINSKA GLASILO SO OPRAVILA VELIKO DELO

Ob koncu pogovora smo Jožeta Smoleta vprašali, kaj meni o vlogi in pomenu informiranja v sedanjih zaostrenih razmerah.

»Brez vsestranske in objektivne informacije od ravni krajevne skupnosti do federacije delegatski sistem ne more delovati. Pomankljivo obveščanje je še vedno naša šibka točka.

Večkrat se sprašujemo, kdo je kriv za današnji položaj? Lahko trdimo, da je zelo velik del krivde na tistih, ki so prikrivali velike dolgove doma in v tujini. Če bi delovni ljudje in občani pravočasno vedeli za to zadolževanje in za posledice, ki jih prinaša, bi se brez dvoma znali pravočasno organizirati in preprečiti, da bi prišlo do stanja, kakršno imamo danes.«

Ali se je zdaj kaj premaknilo?

»Še vedno ne moremo biti zadovoljni. V nekaterih delovnih organizacijah se na primer še vedno dogaja, da dajejo delavcem informacije po žličkah. Poslovodne strukture odločajo o tem, kaj delavec sme in kaj ne

Komisija za podeljevanje priznanj OF in drugih družbenih priznanj pri predsedstvu občinske konference SZDL Ljubljana-Siška

RAZPISUJE ZA LETO 1983

## dvajset srebrnih priznanj OF

Priznanja bodo podeljena ob obletnici ustanovitve OF slovenskega naroda 27. aprila 1983.

Podeljena bodo posameznikom in organizacijam na območju občine Ljubljana-Siška za dosežke trajne vrednosti v družbenopolitični dejavnosti pri razvijanju samoupravnih odnosov in uveljavljanju revolucionarnih tradicij OF.

Komisija bo predvsem upoštevala delovne ljudi, občane in njihove organizacije, ki so se posebej izkazali in so še dejavni pri uresničevanju idejnopolitičnih nalog SZDL, v družbenopolitičnih in družbenih organizacijah, organizacijah združenega dela, samoupravnih in družbenopolitičnih skupnostih, še posebej pa pri socialistični vzgoji mladine.

Pri tem je treba upoštevati tudi mlajše družbenopolitične delavce in tovariše, ki so se izkazali na pomembnih funkcijah v družbenopolitičnih organizacijah, družbenopolitičnih in samoupravnih skupnostih.

Izbrali bomo zlasti tiste, ki za svoje družbenopolitično delo še niso dobili pomembnejših priznanj, odlikovanj ali nagrad.

Predloge za srebrna priznanja OF naj pošljejo predlagatelji (družbenopolitične in družbene organizacije, organizacije združenega dela, društva in drugi družbeni dejavniki) komisiji za podeljevanje priznanj OF in drugih družbenih priznanj pri občinski konferenci SZDL Ljubljana-Siška, najkasneje do 15. 1. 1983. Kasnejših predlogov komisija ne bo upoštevala.

Obenem komisija za podeljevanje priznanj OF in drugih družbenih priznanj opozarja, da v istem roku zbira pri krajevnih konferencah SZDL predloge za podelitev bronastih priznanj OF, z istimi kriteriji kot za občinska priznanja. Predlagatelji naj pri izbiri kandidatov za bronasta priznanja OF upoštevajo zlasti tiste aktiviste in družbenopolitične delavce, ki so aktivni v organih krajevne samouprave in njenih družbenopolitičnih organizacij. Tudi pri podeljevanju bronastih priznanj je treba upoštevati, da s prevelikim številom teh priznanj in s preslabo utemeljenimi predlogi ne bi zmanjševali njihovega pomena.

sme izvedeti. Podobno je tudi v posameznih krajevnih skupnostih.

Kakšna je pri tem vloga občinskih glasil?

»Občinska glasila so opravila veliko delo. Še bolj kot doslej naj bi objavljala vse podatke, ki zanimajo delovne ljudi in občane. Bistvena je informacija o aktualnih dogodkih, nujna pa je tudi širša in kritična izmenjava mnenj.

Normalno je, da prihaja čimveč pobud iz baze in tudi v tem pogledu lahko odigrajo občinska glasila pomembno vlogo. Predlagatelji raznih zadev za obravnavo v občinskih skupščinah naj ne bi bili samo občinski izvršni sveti; med predlagatelji naj bi se znašli tudi občani, skratka baza. Delegatska vprašanja so samo ena od oblik povezave delegatske baze z občinskimi skupščinami. Doseči moramo, da bodo skupščine posvetile posebne točke razpravi o pobudah občanov,« je dejal Jože Smole.

Pogovor pripravil  
Niko Isajevič

Aktivnost sindikata v zaostrenih pogojih

## Zagotavljanje socialne varnosti

Zaostreni pogoji gospodarjenja postavljajo delavce pred vsakodnevne nove preizkušnje, kako poiskati poti iz teh zagat. V tem obdobju je tudi sindikat množično vključen v snovanje in oblikovanje usmeritev za uveljavljanje čimboljših pogojev gospodarjenja. Ena najizrazitejših aktivnosti je razprava o resoluciji o politiki izvajanja družbenega plana v prihodnjem letu. Zavedajoč se nakopičenih težav in resnega stanja sindikata zahteva realne osnove planiranja in se zavzema, da že v planih opredelimo odgovornost prevzemanja bremena gospodarske stabilizacije vseh, ne le, da je to stvar organizacij materialne proizvodnje. Programi SIS družbenih dejavnosti morajo zato biti resnični odraz naših zmognosti v tem trenutku. V sindikatih se dobro zavedamo, da se bomo srečevali z mnogimi bolečimi problemi. Premalo selektivna politika ne prizanaša nikomur, prav nasprotno, udarja močno tudi po tistih, ki so se že dosedaj mnogim stvarim odrekli.

Zato postavljamo v ospredje vprašanje zagotavljanja socialne varnosti, kot eno od osnovnih problemov, s katerim se moramo še posebno angažirati. Kongresne usmeritve so sicer zelo jasne in temeljite, vendar zahtevajo, da v praksi marsikaj spremenimo. Kot osnovo razreševanja pri zagotavljanju socialne varnosti delavcev postavljamo krepitev samoupravnega povezovanja in dogovarjanja. Kajti predvsem je pomembno, da v tem trenutku združimo vse razpoložljive sile in ustvarimo boljše in večje pogoje za uspešnejše gospodarjenje.

V sindikatih vztrajamo na poglobljanju in izboljševanju ustreznega nagrajevanja po delu, večjega vrednotenja produktivnega in znanstvenega dela. Veliko naporov bo po-

trebno, da bomo v vsakodnevni praksi, predvsem pa v odnosu do inventivnosti, znali ceniti in smejeje nagraditi vse tiste predloge, pobude in izboljšave, s katerimi delavci neposredno prispevajo k večjemu ustvarjenemu dohodku.

Z boljšim načinom nagrajevanja, ki bo resnično nagradil tistega, ki bolje in več dela, bomo več ustvarili, imeli bomo večje možnosti hitrejšega razvoja, manj bo težav za normalno življenje in delo.

Že dolgo je od tedaj, ko smo se odločili za samoupravni sistem, za sistem, ki omogoča, da o rezultatih dela odloča le tisti, ki ga tudi ustvarja. Sedaj pa je mnogo tistih, ki v tem težavnem trenutku obdolžujejo ravno samoupravljanje, da je krivo, da smo prišli v tak težak položaj, ali da se iz teh zagat ne bomo skopali s samoupravljanjem. A dejansko stanje kaže vendarle na to, da smo princip socialističnega samoupravljanja premalo spoštovali in raje dopuščali, da so odločitve sprejemali posamezniki ali da je samoupravno dogovarjanje zamenjalo administrativno urejanje. Zato se moramo z vso odločnostjo, v vseh oblikah sindikalnega udejstvovanja, zavzemati in se izboriti, da je za nas vse edina pot dosledno uresničevanje ekonomske stabilizacije z razvejanjo samoupravo. Da to uresničimo, so potrebni delovni ljudje, ki vedo, kaj hočejo. Reševanje nakopičenih težav zahteva veliko odgovornosti za vsako delo. Ta odgovornost ne sme ostati le napisana beseda, temveč da je stalno prisotna. V sindikatu jo moramo sprejeti še v večji meri, jo dosledno tudi izvajati, kajti le tako jo bomo lahko zahtevali tudi od vseh drugih.

Takšne usmeritve sta dala oba kongresa ZSS in ZSJ, zato jih bomo do sedaj morali tudi uresničiti.

Skupščina občinske raziskovalne skupnosti

## Za večji izvoz

Občinska raziskovalna skupnost je v novem mandatnem obdobju pričela z delom. Po prvi ustanovitveni skupščini so se že začeli sestajati odbori za planiranje in svobodno menjavo dela, kakor tudi odbor za inovacije, ki je že izdal razpis za inovatorske dosežke v naši občini.

Še bolj do izraza pa so odbori prišli na 2. seji zbora uporabnikov in izvajalcev, ki je bila oktobra 1982. Dnevni red, ki je predvideval sprejem in dopolnitev SAS o temeljnih plana Občinske raziskovalne skupnosti za obdobje 1981-1985, kakor tudi Dogovor o spremembah in dopolnitvah dogovora o temeljnih plana občine Ljubljana-Siška za leta 1981-1985, je bil predhodno v razpravi v omenjenih odborih. Tako so predsedniki teh odborov imeli tudi uvodno besedo na skupščini.

Poleg tega, da je skupščina dala soglasje k nekaterim dokumentom Mestne raziskovalne skupnosti, zlasti kar se tiče osnutka mestnega raziskovalnega programa za leto 1983, so delegati menili, da je to lahko le delovno gradivo, saj v sedanjem trenutku potrebujemo večjo usmeritev raziskovanja v gospodarske smeri razvoja, kot pa je predvidenih 14,9 % sredstev. Gre namreč za vprašanja večjega opiranja tehnologije na lastne noge, to je na lastno znanje. Zato je v tem pogledu prostorski vidik razvoja potreben časovne premaknitve. Če namreč ra-

čunamo, da bomo dosegli večji izvoz, potem je le-tega mogoče doseči le z višjim znanjem, sodobno tehnologijo, kar pa je mogoče doseči le z večjim znanjem.

Skupščina je tudi sprejela predlog predsedstva, da se ponovi razpis za nagrajevanje inovatorjev, sprejela je tudi predlog, da se Mestni zvezi organizacij za tehnično kulturo Ljubljana za delo mladih raziskovalcev, gibanja »Znanost mladini« dodeli prispevek v višini 80.000 din, Društvu matematikov in fizikov prispevek v višini 50.000 din, kakor tudi klubom mladih tehnikov v OS v Ljubljani-Siški v višini 100.000 din.

Na skupščini je tekla razprava tudi o programu dela skupščine. Med drugim je bilo predlagano, da bi se v Javni tribuni več pisalo o raziskovalnih dosežkih v občini, objavila imena nagrajenih inovatorjev za spodbudo drugim, v novembru in decembru 1982 pa so namenili v odborih več pozornosti programu dela 1983. S tem v zvezi bi celo kazalo sklicati konferenco vodij Konferenc delegacij občinske raziskovalne skupnosti.

dr. Franci Stare